

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25

Uredništvo in upravnništvo: Wolfova ulica št. 1/1.
Telefon 213.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znak za odgovor.
Račun pri poštnem čel. uradu št. 13.633.

Ljubljanske volitve in sporazum.

Naši mladinci so zopet enkrat razgrnili vprašanje, kdo je kriv, da niso pri zadnjih občinskih volitvah zmagali naprednjaki. Samoobsebi se razume, da po mladinskih trditvah ni tega kriv niti dr. Žerjavov volilni red, niti kolosalne polomije mladincov, temveč da je tega kriv edinole dr. Ravnihar, ki si upa ineti kljub mladinskemu terorizmu svoje mnenje.

Svojo trditve utemeljujejo mladinci z raznimi in vedno bolj različnimi popisi o poteku pogajanj za skupen nastop vseh naprednih strank pri zadnjih volitvah ter z raznimi volilnimi številkami iz prejšnjih volitev. Oba argumenta nista vredna niti piškavega oreha in sta samo donesek o politični nesposobnosti mladinskih generalov.

Vsled splošne volilne pravice in napredka demokracije je volivec, tudi najprostejši, že davno prenehal biti samo avtomatično delujoča volilna mašina. Tisti časi, ko je volivec dejal »da« na vse, kar je blagovolil ukazati strankarski general, so pokopani za vedno. Zlasti velja to za stranke, ki nimajo trdne politične organizacije in vsled česar je volivna pasivnost in frondiranje med naprednimi strankami neprimerno večje ko v vrstah volivcev SLS.

Zaradi tega je jasno, da ne zadoštuje, če sklenejo kak sporazum vodilni strank, temveč, da postane sporazum učinkovit šele tedaj, kadar so zanj volilci. V konkretnem slučaju: za skupen nastop vseh naprednih strank so bili morda vsi voditelji, nikakor pa ne posamezniki, ki se niso za nobeno seno hoteli sporazumeti z mladinsko politiko. Ti volilci so bili za skupno napredno listo le, če ni na njej niti en mladinc. Kdor bi torej pri zadnjih občinskih volitvah sklenil napredni blok, v katerem bi bili tudi mladinci, ta bi samo povečal število glasov, oddanih za Zvezo delovnega ljudstva in bi zmanjšal število glasov, ki jih je prejela Zajednica.

To je fakt, ki je znan vsem, ki poznajo razpoloženje ljubljanske ulice in ki je za rezultat volitev merodajno.

Tisti »č« in »ako« so zato le prazne fraze, dočim je nezadovoljstvo z mladinsko politiko fakt, s katerim treba računati, če se hoče vsaj v doglednem času izrgati Ljubljano iz rok sedanje večine.

Treba upoštevati tudi to, da so bloki, ker pomenijo kompromis, vedno brez privlačne sile za mase. Zato vidimo povsodi, da so vse posamezne stranke dosegle tedaj, ko so samostojno nastopile večje število glasov ko pa potem, ko so bile v bloku. Slučaj Maribora je v tem pogledu posebno značilen. Vse to je veljalo zlasti za NSS, ki je imela posebno težko stališče proti Zvezi delovnega ljudstva, ki je veljala vsaj v delavskih krogih kot socialistična skupina.

Zato je moralo vodstvo NSS zlasti paziti pri vstopu v napredni blok in jasno je bilo, da bi mogla doživeti NSS usoden udarec, če bi šla v blok z mladinci. (Samo prevdarite gonjo mladincov proti NSS.) — Edina možna pot za skupen nastop NSS z drugimi naprednimi strankami je bila Jugoslovenska zajednica, ki je pomenila nekaj novega in svobodnomiselnega ter ljudskega. — Pribito bodi, da je za napredno Ljubljano storil največ tisti, ki je Zajednico ustvaril, najmanj pa tisti, ki je streljal na njo z najtežjimi kanoni Jutrovih klevet. Če bi bili mladinci pravi naprednjaki, bi svojo listo umaknili ter celotno volilo listo Jugoslovenske zajednice. Nič zato, če bi ostali zaenkrat brez mandatov, njihova plemenita gesta bi jim pri prihodnjih volitvah podvojila mandate. Toda mladinci in požrtvovalnost je ko voda in ogenj.

Slično kakor z ljubljanskimi volitvami je s sporazumom med Srbi in Hrvati. Sporazum, ki ga sklenejo samo voditelji, ne drži, veljaven postane šele tedaj, ko mu pritrli ljudstvo.

Naš jugoslovenski sporazum je bil formalno med voditelji sklenjen dva l.

Pred zasedanjem skupščine nobenih izprememb.

Beograd, 3. oktobra. Politična situacija je stacionarna. Za vstop radičevcev v vlado še vedno niso ustvarjeni vsi predpogoji, dasi je na obeh straneh dosti dobre volje. Ne glede na to pa je gotovo, da ni pričakovati v najbližjem času nobenih izprememb, ker je izključeno, da bi radičevci delali težkoče vladi pri odglašovanju onih točk, ki so predvsem na dnevnem redu skupščine. Tako je gotovo, da bodo obtožnice proti bivšim ministrom gladko odglašovane, zlasti še, ker upa vlada na

ta način razdeliti radikale. Šele po sprejetju obtožnic, invalidskega zakona in zakona proti korupciji bi moglo priti do presenečenj. — Mnogo so komentirali v Beogradu vest, da želi Radič, da bo sprejet od kralja. Če pride do te avdi-jence ni trenutno še mogoče reči. Sedanjí politični položaj je najbolje označen s tem, da je dr. Maček v imenu HRSS izjavil, da pade odločitev edino v parlamentu. S tem so šanse opozicije zelo zmanjšane.

Dr. Mačkovo poročilo v Zagreb.

Zagreb, 3. okt. Delegat HRSS Maček se je včeraj jutraj vrnil v Zagreb. Takoj po njegovem prihodu se je vršila kratka konferenca, na kateri je Maček poročal, da je položaj ugoden in razlozil Davidovičovo stališče. HRSS ni zadovoljna, ker gre stvar polagoma naprej. Konferenca se je popoldne nadaljevala. Kakor doznajajo,

bo imenovan za poverjenika prosvetnega oddelka Basarić, za poverjenika oddelka za šume in rude Kosović in za poštnega ravnatelja Jermajić. Poleg tega se pripravljajo razne spremembe v Osijeku in Virovitici. Po konferenci HRSS se je vršila konferenca Zajednice, na kateri so razpravljali o položaju.

Marinković se sestane z Mussolinijem 9. oktobra.

Beograd, 3. oktobra. Italijanski poslanik general Bodrero, ki je pred dvema dnevoma prispel v Beograd, je včeraj posetil Marinkovića. Ta poset spravlja v zvezo s sestankom Mussolinija z Marinkovičem, ki se bo vršil 9. oktobra v Benetkah. Bodrero je iz-

javil, da je za sestanek vse pripravljeno. Istočasno je posetil dr. O. Rybafa italijanski odpravnik poslov g. Sola in ga obvestil, da je Italijanska delegacija sestavljena sledeče: Predsednik senator Quartieri, član: general Bodrero, Barbarich, Brochi in Catelli.

INTERPELACIJE ZEMLJORADNIKOV.

Beograd, 3. oktobra. Danes sta poslanca zemljoradniške kluba Voja Lazić in Miloš Moskovljević preko predsedništva narodne skupščine stavila na finančnega ministra interpelacijo radi zlorab v upravi državnih monopolov. Predstavka je zelo dolga in obsega 6 tiskanih strani. Zemljoradniki zahtevajo najstrožjo preiskavo v aferi bivšega finančnega ministra Stojadinovića in upravnika državnih monopolov Todorovića. Dalje navajajo celo vrsto zlorab, med drugimi, da je monopolna uprava vtaknila v tobak 600 milj. Din, toda tobaka, katerega se je že mnogo pokvarilo, ne more prodati. Naročila je neke vrste sol iz inozemstva, ki jo imamo sami dovolj v zalogi. Pri licitacijah in likvidacijah pokrajinskih uprav so se vršile razne nerednosti. Pri upravi se nahaja v službi cela vrsta uradnikov, ki ničesar ne delajo, marveč samo trgujejo, poleg tega pa vlečejo mastne plače. Zlasti pa hočejo zemljoradniki račune o posojilu 300 t. sterlingov, ki so »neznano« kam izginili. Zemljoradniki zahtevajo, da se finančni minister izjavi o vseh teh aferah, in da se v tem pogledu uvede najstrožja preiskava.

SEJA VLADE.

Beograd, 3. oktobra. Sinoči se je vršila v predsedništvu vlade seja vlade, na kateri so razpravljali o položaju in delu skupščine. Ministri so bili po seji zelo rezervirani in niso hoteli dati nobenih izjav.

decembra 1918. leta, od ljudstva pa še ni prejel sankcije, kakor to razmere na Hrvatskem dokazujejo. Ta sankcija pa ni izostala vsled tega, ker bi bil hrvatski narod načelno proti ujedinenju, temveč on je le proti načinu sedanjega ujedinenja. Vsled demagogov je zašlo razpoloženje hrvatskega naroda na napačno pot, na pravo pot pa bo prišlo, kadar bodo uvaževani utemeljeni razlogi hrvatskega nezadovoljstva.

Zato je po našem mnenju psihološki moment v hrvatsko-srbskem sporu najvažnejši in zato bo rešen ta spor le, če bo reševan s pravim demokratizmom in od ljudi, ki ne vidijo v volivcu samo volivne mašine, temveč svobodnega državljanca.

Tega pa mladinci niso spoštovali in zato se podira njih stavba na vseh koncih in krajih in zato je bila napredna Ljubljana zaigrana.

POLOŽAJ SE NERAZČIŠČEN.

Beograd, 3. oktobra. Danes dopoldne je konfiriral predsednik vlade Ljuba Davidović z notranjim ministrom Nastasom Petrovičem in zunanjim ministrom Vojo Marinkovičem. Razpravljali so o delu narodne skupščine in o rekonstrukciji vlade. Vladi še sedaj ni jasno, bo-li šla HRSS v vlado, ali ne. To vprašanje pa mora biti vseskor pred 11. oktobrom razčiščeno, da bo položaj za prvo sejo narodne skupščine jasn. Radikali mislijo, da je nemogoče, da bi vlada šla brez Radičevcev pred narodno skupščino.

SEJA RADI SPREMENBE URADNIŠKEGA ZAKONA.

Beograd, 3. oktobra. V pravnem ministru se je sinoči vršila seja predstavnikov vseh ministrstev. Na seji so predstavniki stavili svoje predloge za spremembo uradniškega zakona in za uredbo o razvrščanju uradnikov po skupinah. Zastopniki prosvetnega ministristva so izročili komisiji posebno izdelano uredbo, ki se nanaša na uradnike prosvetnega ministristva.

IMENOVANJA V PRAVNEM MINISTRSTVU.

Beograd, 3. oktobra. Kralj je sinoči podpisal ukaz pravnega ministristva, s katerim se imenuje za višjega sodnega svetnika v Mariboru Janko Guzelj. Sodnik Josip Janša je premeščen iz Kamnika k sodišču v Ljubljano. Dalje pripravlja pravno ministristvo večje število ukazov o spremembah v sodni službi v Vojvodini in Hrvatski, ki bodo te dni predani kralju v podpis.

MINISTER VESENJAK V ZAGREBU.

Zagreb, 3. oktobra. Včeraj je prišel v Zagreb minister za agrarno reformo Vesenjaj, ki je imel tudi kratak sestanek z Radičem v zadevi neke predstavke zagreb. kapitlja v vprašanju agrarne reforme. Nato je minister Vesenjaj odpotoval v Maribor.

OKOLI PRORAČUNA.

Beograd, 3. oktobra. Danes sta imela predsednik Davidović in fin. minister Spaho poseben razgovor o budžetu za leto 1295-26. Včeraj je bil dovršen budžet poljedelskega ministristva. Danes izdeluje komisija proračun ministristva agrarne reforme. Do 20. t. m. bo gotov ves proračun in ga bo vlada predložila narodni skupščini.

Ukrepi proti kačakom.

Beograd, 3. oktobra. Sinoči je bila v predsedništvu vlade konferenca med Davidovičem, Marinkovičem, Nastasom Petrovičem, Hadžićem, poveljnikom armijske oblasti v Skoplju generalom Piršićem, generalom Tomićem in Žiko Lazićem, načelnikom za javno

varnost v notranjem ministristvu. Na konferenci so razpravljali o merah, ki jih namerava predvzeti naša vlada za definitivno uničenje kačakških tolč. Mere so zelo ostre in je upati, da bodo imele uspeh.

Kompromisno stališče italijanskih liberalcev.

Rim, 3. oktobra. Znano je, da se liberalna stranka deli v tri struje: filofašistovsko strujo, centrum in v strujo, ki je proti sodelovanju z vlado. Filofašistovsko strujo vodi baje Salandra. Današnja »Tribuna« poroča, da je opozicijska struja liberalcev na vsak način skušala pridobiti Salandro za opozicijo proti Mussoliniju. Salandra je izjavil, da tega ne bo storil. Sploh se opaža v zadnjem času velika nervoznost v liberalni stranki sami. »Giornale d'Ita-

lia«, glavno glasilo liberalne stranke pravi, da se kongres v Livornu ne sme omejit samo na razpravo o vprašanju za ali proti Mussoliniju, ker mora liberalna stranka gledati na to, da bo obdržala nekako zvezo med sedanjo vlado in opozicijo. Le na ta način je mogoče rešiti sedanji položaj. Sploh menijo politični krogi, da bo liberalna stranka prevzela nekako posredovalno ulogo in da bo po rešitvi sedanje krize bržkone prevzela tudi vlado.

DEPUTACIJA UDRUŽENJA INŽENIRJEV IN ARHITEKTOV PRI DAVIDOVIČU.

Beograd, 3. oktobra. Predsednik vlade Davidović je sprejel sinoči delegacijo udruženja inženirjev in arhitektov, ki je zahtevala, da se uvede preiskava proti nekaterim članom udruženja, ki so zlorabljali svoj položaj.

MORILEC DRAŠKOVIĆA PRIDE V BEOGRAD.

Beograd, 3. oktobra. Sinočnje »Novosti« prinašajo senzacionalno vest, da se bo vrnil v Beograd znani morilec pok. Draškovića Hercigonja, ki se nahaja na Dunaju. Kakor doznajajo »Novosti«, so ugledni samostojni dem. odpotovali na Dunaj, da odvrnejo Hercigonja od nameravanega povratka.

POČETEK POGAJANJ NASE IN MADŽARSKÉ DELEGACIJE.

Beograd, 3. oktobra. Sinoči se je vršila prva seja med našo in madžarsko delegacijo, kateri so prisostvovali vsi člani vlade. Obe delegaciji sta takoj brez pozdrava in formalnosti pričeli z delom. Delegacija se je razdelila v 12 odsekov; v vsakem odseku sta po en naš in madžarski delegat. Vsega skupaj je 21 konvencij, katerih je rešenih 9, podpisanih pa samo 8. V prihodnjih dneh morata delegaciji rešiti še 12 konvencij.

NOVI POSLANIKI V BEOGRADU.

Beograd, 3. okt. Poleg španskega poslanika je izročil včeraj svoje akreditivne novi grški poslanik Mihajlo Zarnadon.

NOVI ITALIJANSKI TISKOVI ZAKON.

Rim, 3. oktobra. Po povratku min. predsednika se bo sestal ministristki svet, ki bo predvsem razpravljal o reformi tiskovnega zakona. Novi tiskovni zakon bo popolnoma predrugačen za dosedanje uredbe. V prvi vrsti bo podredil časnike zopet sodni oblasti in jih osvobodil od upravnih organov, kakor se je to vršilo v zadnjem času. Novi tiskovni zakon bo določal, da mora biti odgovorni urednik ravnatelj ali pa izdajatelj lista, ali pa eden izmed glavnih političnih urednikov lista. Odgovorni urednik pa ne sme biti član parlamenta. Dalje bo predvideval novi tiskovni zakon samo denarne kazni. V splošnem pravijo fašisti, da bo novi tiskovni zakon odgovarjal modernim zahtevam, ker se je komisija pri sestavljanju ozirala tudi na tozadevne določbe v drugih državah, posebno na Angleskem.

NOVE VOLITVE NA ANGLEŠKEM.

London, 3. oktobra. Radi senzacionalnega razvoja političnega položaja vsi listi povdarjajo resno možnost novih volitev, ker bo Mac Donaldova vlada nastopila proti združení opoziciji liberalcev in konservativcev v vprašanju umika obtožnice proti komunističnemu redakterju Campbellu, kakor tudi v vprašanju angleško-ruske pogodbe, o kateri se bo dne 20. t. m. razpravljalo v dolni-zbornici.

POGAJANJA MED NAŠO IN MADŽARSKO DELEGACIJO.

Beograd, 3. oktobra. Danes se nadaljuje delo med našo in madžarsko delegacijo. Delala je prva sekcija za reguliranje obveznic v avstrijskih in madžarskih kronah. Danes bo tudi dovršen program dela vseh sekcij.

NOVI PREDSEDNIK MEKSIKE — GENERAL CALLES.

Pariz, 3. oktobra. Iz Meksike javljajo, da je bilo pri zadnjih volitvah predsednika republike oddanih od 1,600 tisoč glasov en milijon za generala Plutarha Callesa. Meksikanska vlada je po končanem skrutinju uradno proglasila generala Sallesa predsednikom republike. Novi predsednik prevzame v prihodnjih dneh predsedniško mesto in bo vodil politiko v socialno-demokratski smeri.

MAKSIM GORKIJ ZDRAV.

Neapelj, 3. oktobra. Iz Sorrenta poročajo, da se tamkaj mudi ruski pisatelj Maksim Gorkij s svojim sinom Niegov sin se je izjavil novinarjem zelo ugodno o zdravju svojega očeta.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza, dne 3. oktobra.

Vrednote.

Delnice. a) Denarni zavodi. Celjska posojilnica denar 210, Ljubljanska kreditna banka denar 123, blago 138, i. Hrvatska stedionica denar 916, blago 922, zaključ. Slavonska banka denar 100, blago 102, zaključ. b) Podjetja. Strojne tovarne in livarne denar 130, blago 130, Trboveljska premožkopna družba denar 380, blago 385, zaključ. Zdržene papirnice denar 105, blago 115. Založnice itd. 4 in pol % kom. za 400. den. banke blago 89.

Prodniki.

Trami monte frko meja blago 408, trami žagani na živ rob frko meja blago 730, trami izbrani sortirani frko meja blago 715, deske I. II. 20, 25 mm frko meja blago 700, letve frko meja blago 636, oglje I. vilano frko meja blago 120, drva hrastova suha cepanice frko naklad. post. kol. 7. vag. denar 22, blago 23, zaključ. hrastovi plohi obrobjeni 44, 17/30, 2,90 m dolž. frko meja blago 1250, hrastovi plohi obrobjeni 54, 17/30, 2,90 m dolž. frko meja blago 1250, hrastovi plohi obrobjeni 54, 15/30, 2,60 m dolž. frko meja denar 1250, jesenovih suhih plohi 20 do 100 mm frko Domžale blago 1400, remeljni 8/8 I. II. frko meja denar 750, pšenica domača frko Lj. denar 380, pšenica bačka par. Lj. blago 420, koruza bačka par. Lj. blago 340, oves bački par. Lj. denar 320, oves stari bački par. Lj. denar 340, fižol ribničan orig. frko Lj. denar 350, laneno seme par. Lj. denar 685, konoplja mandžurska b/n frko Lj. blago 880, repica divja frko slavons. post. blago 255, orehi frko Lj. denar 400, pšenična moka »0« frko Lj. blago 615, pšenična moka »2« frko Lj. blago 565, pšenična moka »5« frko Lj. blago 515, pšenična moka »6« frko Lj. blago 465.

Zagreb, 3. oktobra. Devize: Curih 13.85—13.95, Praga 214.90—217.90, New-York 71.50—72.50, London 320.75—323.75, Trst 315.20—318.20, Dunaj 0.10085—0.10285. — Valute: Dolar 70¹/₂—71¹/₂, lira 313.

Trst, 3. oktobra. Predborza. Zagreb 31.70—31.80, London 101.80—101.90, Pariz 121.25—121.75, Curih 437—439, Praga 68.50—68.75.

Curih, 2. oktobra. Zagreb 7.20, Praga 15.65, New-York 525.50, London 23.301, Pariz 27.50, Milan 22.825, Dunaj 0.00734.

O športu v Primorju.

Ker je športna javnost v Sloveniji malo informirana o športnem gibanju primorskih Slovencev, sem se namenil napisati te vrstice. Edini šport, ki se je pred vojno pri nas gojil in tudi visoko dvignil, je bil kolesarski šport. Da omenim le krepko se razvijajoče kolesarsko društvo »Danica« v Gorici. Svetovna vojna pa je prinesla našemu kolesarstvu splošen zastoj. Mnogo naših ljudi se je po vojni izselilo, med njimi tudi par dobrih kolesarjev. Kljub temu je tržaško športno društvo »Adria«, nadaljevalo s to panogo športa in še danes prednjači na tem polju vsem ostalim, novo ustanovljenim športnim organizacijam v Primorju. Organiziralo se je že več dirk in zlasti v preteklem poletju dve zanimivi: 3. avgusta na 75 km dolgi progi po Krasu (start in cilj Trst) ter 14. septembra »dirko za slovensko prvenstvo Juljske Krajine« (na progi Trst—Gorica—Vipava—Razdrto—Trst). Naslov slovenskega kolesarskega prvaka v Primorju si je pridobil v resnici najboljši in občudovanja vredni dirkač Komar Ignacij, član S. K. »Postojna«, kluba, ki je 21. septembra t. l. organiziral 3. večjo dirko v Juljski Benečiji, na okrog 80 km dolgi progi (start in cilj Postojna). Udeležba pri obeh dirkah »Adrije« kot oni »Postojne« je bila velika (20 do 30 dirkačev). Med najboljših primorske kolesarje smemo — poleg Komarja Ignacija, ki je z lahkoto zmagal pri vseh dosedanjih dirkah — prišteti njegovega brata Cirila ter zlasti Gorkiča (člana S. K.

Jadran« iz Vrtojbe pri Gorici), ki se je pri dirki »Adria« plasiral na 2. mesto in pri oni »Postojne« takoj za Komarjem Cirilom na tretje mesto. Navdušenje v športnih krogih pa je vzbudila njegova zmaga pri dirki, ki jo je na 90 km dolgi progi Gorica—Tolmin—Gorica organiziral italijanski goriški klub »Audax«. Naše kolesarstvo zaznamuje torej tudi zmago v mednarodni konkurenci. Mnogo pričakujemo dalje od dirkača Bajca (člana »Skaša« iz Ajdovšine), ki se je plasiral pri dirki za prvenstvo na tretje mesto, dočim je pri dirki »Postojne« prišel četrti. Kolesarske odseke imata poleg »Adrije« in »Postojne« še S. K. »Jadran« (Vrtojba) in S. K. »Olymp« (Opatija), nekateri klubi pa le posamezne kolesarje. Pri tej priliki smatram potrebno navesti pregledno statistiko športnih organizacij v Primorju. Ustanovljenih je do sedaj 20 športnih klubov, med katerimi so pa nekateri šele komaj osnovani. Obstojajo pa še izključno dijaški klubi — kakor S. K. »Zora« in S. K. »Bistrica«, oboja v Il. Bistrici. Med zelo ali delno delujočimi naj navedem sledeče: S. K. »Primorje« (Gorica), S. K. »Miren« (Miren pri Gorici), S. K. »Jadran« (Vrtojba), S. K. Ajdovščina—Sturje («Skaša»), S. K. »Nanos« (Vipava), S. K. »St. Vid« (St. Vid pri Vipavi), S. K. »Postojna« (Postojna), Nogometna četa Mladinskega društva »Prosveta« (MDP—Opčine), MDP — Trst, Športnozdravilni krožek pri Sv. Mariji Magdaleni (Trst), S. D. »Adria« (Trst), Mladinsko društvo »Zarja« (Rojan), S. K. »Barkovlje« (Barkovlje), S. K. »Jadran« (Herpelje—Kozina) in S. K. »Olymp« (Opatija).

Iz zgornje statistike je razvidno predvsem dvoje: prvič, da skušajo naši športniki krogi združevati šport in prosveto in drugič, da se ni razvil pri nas šport samo v mesih, temveč, da se prav posebno in veliki meri razvija na deželi, kjer zadobiva vedno bolj trdna tla. K temu so pripomogle zlasti številne nogometne tekme, ki so se vršile tako na Vipavskem, Krasu kot Istri in ki so služile predvsem: propagandi, pa tudi spoznavanju in ocenjevanju moči naših klubov. Po doseženih rezultatih lahko smatramo za slovenskega prvaka v nogometu — nogometno vrsto MDP—Opčine, ki je v nekateri neoficijelni prvenstveni tekmi, kakor tudi v revanšni igri premagala S. K. »Nanos« (Vipava) s 5:1. S. K. »Nanos« sam je najmočnejši klub na Vipavskem. Saj je »Skaša« podlegel »Nanosu« z 0:4, S. K. »St. Vid« pa z 0:6 in je tudi »Postojna« pri prvi prijateljski tekmi dosegla le neodločen rezultat (3:3), dočim je v revanšni igri podlegel »Nanosu« s 3:0. Uspoštevanja vredni konkurent »Nanosu« je postalo goriško »Primorje«, ki je zaključilo tekmo s S. K. Miren (7:0) in ono s »Skašom« (2:1) v svojo korist. — Kot najmočnejša nogometna četa v Primorju sploh je pa »Olymp«, ki je porazil S. K. »Adria« (Trst) z rezultatom 8:0 in kombinirano četo »Zveze mladinskih društev« v Trstu (MDP—Občine in Športno—izobraževalni krožek pri Sv. Mariji Magd.) z rezultatom 3:1. Med uspehi imenovanega kluba naj navedem še zmago nad S. K. »Victoria« (Sušak) v razmerju 6:5. Od mednarodnih tekem moram tudi

izid tekme: S. D. »Adria« — C. S. »Ederae« (Trst—Sv. Jakob) 3:3! in zlasti na lepo zmago MDP—Občine nad italijanskim športnim klubom »Scoglietto« (5:0)! Lepo se je odrezala tudi Il. četa »Adria«, ki je porazila »Diano« 4:1. Poleg nogometu, ki stoji skupno s kolesarstvom na čelu športnega gibanja v Primorju, se je pričelo polagati večjo važnost tudi na druge panoge športa. Tako so se stvorile moške in ženske hazenaške čete. Vsem ostalim klubom prednjači S. K. »Olymp«, ki more zaznamovati lepe uspehe napram »Adriji« (17:2) in MDP (Trst) 8:0 (ženska hazena) ter moška z MDP—Trst 6:1. Premagale so hazenaške »Olympa« tudi sušaške kazenaške, ki so v Jugoslaviji na dobrem glasu. Jugoslovanske hazenaške čete so v Primorju 4. Italijani te vrste športa še niso vpeljali. Pa tudi plavalni šport se razvija. Med uspehi v tej panogi naj opozorim na internacionalno plavalno tekmo na Sušaku, kjer je Münz (član našega »Olympa« iz Opatije) odnesel zmago na 100 m pred Italijanskim šampionom Blachom in to v času, ki je boljši od tozadevnega jugoslovanskega rekorda, v času 1' 26" štiri desetinke! V kratkem upamo, da si vzgojimo tudi dobre lahoatlete, saj so se pri nekaterih klubih osnovala že lahoatletske sekcije in S. K. »Jadran« (Vrtojba) je priredil v septembru manjši priredbo. Glede veslarstva se je že tudi vršil v Barkovljah pri Trstu informativen sestanek, ki je bil prav dobro obiskan in izvolil se je pripravljati

odbor za ustanovitev Veslarskega kluba »Vale« v Barkovljah, katerega ustanovitev ni več daleč. To bi bil kratek pregled krepko se razvijajočega športa med Jugoslovani v Primorju. Jugoslovanski svobodni bratje pa bodo gotovo še nadalje zasledovali njegov nadaljnji razvoj in tozadevne akcije in nastope svojih bratov v Primorju simpatično spremljali. V. B. To in oro. VLOMILEC, KI SE POSKUSI OBESITI. A SI, KO IMA VRV NA VRATU, PREMISLI. Nedavno je vlomil neki individij v Parizu v sobo neke »bone«. Zasačili so ga in brez vsakega odpora se je pustil odvesti na policijo. V samotni celici so ga premagale bridke refleksije. V svesti si, da ga spričlo reaktivnosti zadene vsa strogost zakona, je prišel do prepričanja, da je najbolje, da napravi takoj konec življenju polnem zločinov. Edin izhod je videl v tem, da se obesi. Čuječnost paznikov, mu je odvzela namarnice in trakove čevljev. Figueron je torej zvil iz svoje strgane srcaje vr, prav pripravno za njegov namen. V trenutku pa ko bi bil imel izdihniti dušo, se je možakar premislil, začel je brcati s tako silo v vrata, da so pridrli pazniki, ter ga pravočasno rešili. Premislivši si, se je dal torej Figueron odvesti v sodnijske zapore, čeprav — brez srcaje.

Tarzanova doživetja.

V krajih, ki jih še ni prestopila človeška noga, se je v strašnih razmerah rodil lordu Greystoke sin. Oba, oče in mati, sta kmalu po njegovem rojstvu podlegla strahotam džungle in mlado bitje je ostalo samo v rokah človeške opice Kale, ki ga je ugrabila iz zibelke, kamor je odložila svoje mrtvo dete. Tako se glasi kratka predzgodovina o potih človeka, ki so mu dale opice ime Tarzan t.j. belokožec. Brez očeta in brez matere je potonec slavne plemiške angleške rodbine nameril svoje prve korake v svet daleč od organizirane človeške družbe, sredi pragozda, kot rejence divjih žveri. In ti koraki so veljali v prvi vrsti plezalni umetnosti opic; mladi lord se je učil zadoščati potrebam, ki jih je vzbujala v njem neposredna okolica in rasel — sam zver — iz neoblegljene dojenčka v krepkega dečka. Ta del njegovega življenja hrani posebne čare, ker nas seznanja z nadvse simpatično prikaznijo med zvermi, z njegovo pseudo-materjo, opico Kalo. Ljubezen te živali je, dasi nenavadna, vendar tako resnična in končno tudi umljiva. In pod njenim okriljem je ostal živ in zdrav mali Tarzan, pod njenim okriljem se je po nespremenljivih zakonih narave uveljavila premoč človeka nad divjo, nezavedno naravo. Vse-povsod, kjer je hodil mali Tarzan s svojo materjo, na lovu in pri igrah, povsod je bil prvi, povsod naj-spretnjši in najvitejši. Že kmalu se je razvil njegov dar opazovanja, da je tudi s starejšimi opicami stopil v jasen, ostro očrtan odnosaj. Tega je sovražil, onega je ljubil, tega je zaničeval, onega je spoštoval. Približno v tem času njegove notranje zrelosti je na svojih samotnih potovanjih našel ob morju koč svojega očeta, ki jo je tam zgradil in tudi v njej za zmirom zatisnil oči. V tej koči je Tarzana srečal povsem nov svet — svet kulture. Ni ga zanimalo okostje njegovega očeta in matere — podobnega je videl že mnogo —, zanimala ga je last njegovega očeta: knjige, svinčniki, orožje, skatlice, shranjeni rokopisi in fotografije itd. V ta svet se je odslej zamaknil z vso intenzivnostjo, kakor bi ga kdo postavil v začaran kraj, kjer je pri vsakem koraku odkril nove čudeže. In naravnost genijalno je zamišljen in izveden njegov študij, ko se mu po večletnem naporu posreči razrešiti uganko branja in pisanja. Obenem s tem orožjem duha, pa je dobil tudi orožje za brambo telesa, očetov nož. Človeške lastnosti so malemu, ki se je razvil tekot let v nenavadno krepkega mladeniča, pripomogle, da je to svoje orožje znal nevarnostim odgovarjajoče uporabljati in se tako po moči in po razumu dvignil nad svoje plemo. Prvič je spoznal pomen svojega noža, ko se je moral boriti z orjaško gorilo in ji je brez pravega razumevanja porinil klino v srce. Odslej je pričel rasti v dve smeri: kot človek in kot zver.

Casthlepje ga je gnalo v boj zoper najmočnejše sovražnike džungle, obenem pa je iz knjig spoznal, da ni opica, pač pa da spada k plemenitejšemu plemenu. To spoznanje mu je odmerilo stališče v džungli. Premagal je orjaka za orjakom iz plemena opic, premagal je leva — v srcu pa je žgalo hrepence, da bi prišel k svojemu pravemu plemenu, k ljudem. Srečanje s črnci — s prvim človekom, je vsekal prvo globoko rano v njegovo srce. Črni vojščak mu je ubil mater — Kalo. Pa naj se je odšel še toliko učil od divjakov človeškega življenja, ko jih je skrivaj opazoval, ta človek je ostal njegov sovražnik, ki ga je moril, kakor živali. Zraven je vedel, da je belokožec — in te je hotel poiskati. Vsled tega se je odpovedal kraljevi časti med opicami in se vrnil v očetovo koč na morskem obrežju. Po čudežnem slučaju so tam izkrcali uporni mornarji ameriško družino, kakor pred dvajsetimi leti njegovega očeta. In to prvo srečanje Tarzanovo z belokožci je zadalo Tarzanovemu srcu drugo globoko rano — spoznal je ljubezen. Med izpostavljenosti je bila lepa, mlada Amerikanka, ki jo je rešil iz rok svojega smrtnega sovražnika — orjaške človeške opice Terkopa. Vendar dasi je znal brati, povedati ji ni znal, kdo je in da kaj mu pomeni, ker ni znal govoriti. Čuval je belokožce, rešil enega za drugim gotovo smrti in ko je mladega častnika iztrgal iz rok divjakov in ranjenemu stregel v džunglji, se je deklica odpeljala iz njegovega kraljestva. Bil je takrat kralj džungle, po svojem razumu in svoji orjaški sili strah vsem zverem, vendar strit in osamljen brez nje, ki je ni mogel pozabiti. Z vstrajnostjo trmatega otroka se je učil govoriti in končno odšel s častnikom, ki je medtem ozdravel, iskat belih ljudi. Preromala sta temne pragozde in se usidrala na bojno ladjo. Tarzan je odhajal k ljudem, v civilizirani svet, da poišče ljubljeno deklico. Toda ko jo najde, je že prepozno. Dasi je deklica v džungli podlegla naravnim nagljenjem, se je v svoji pravi okolici ustrašila življenja s človekom, o katerem ni vedela, če je sploh človek. Tarzan je sicer prejel obvestilo od svojega prijatelja, dotičnega častnika, ki ga je rešil smrti, da je dokazano, da je pravi sin lorda Greystoke, toda, ko je zvedel, da je lepo dekle obljubilo roko drugemu, njegovemu bratrancu, ki je po pomotoma imel naslov lorda, zataji svoj rod in izlavi, da je sin opice Kale. Samo, da bi ona, Jane Porter imela udobnejše življenje, ko se poroči z domnevničim lordom. Ta usodni konec prvega dela Tarzanovih doživetij zapuša v bralcu sled žalosti in usmiljenja s težko preskušenim Tarzanom. Drugi del »Tarzan in svet« nas seznanja s Tarzanovim življenjem v Parizu. Kljub vsem občudovanja vrednim činom je podoben drevesu, ki nima prave zemlje. Iztrgan je iz vsega življenja, ker nima pravega me-

sta v družbi. Na potu iz Amerike si je nakopal strašnega sovražnika, Rokova, posebjeno zlo in pa pridobil obenem prijateljstvo grofa in mlade grofice de Coude. Prve mesece njegovega bivanja v Parizu se izživlja med temi dvema poli, dokler se ne ujame v Rokovo past, in pade nanj sum, da je z grofico de Coude grešil nad zakonsko zvestobo. Tarzanu se zagnusi civilizirani svet in civilizirani človek. Želi si nazaj v svobodo svojih pragozdov, nazaj h kruti, toda odkritosrčni naravi. Potegovale se je za službo, da bi tudi on postal koristen član človeške družbe in končno se mu je posrečilo, da so ga v važni zadevi poslali v Afriko. Toda Rokov mu je bil neprestano za petami. Odigravajo se strašni prizori, kjer se je na mračnem ozadju človeške pokvarjenosti, vte-lešene v Rokovu, veličastno odražala veličina in čistost Tarzanovega junaštva. Po burnih doživljajih in junaštvih v puščavi, se končno Rokovu posreči, da pahne svojega nasprotnika z ladje v morje. Čudežen slučaj je hotel, da se je Tarzan rešil in priplaval baš v isti zaliv, kjer je stala v senci pragozda koč njegovega očeta. Zaživel je znova življenje zveri, postal kralj divjakov in pade še nižje: vrnil se je k plemenu opic, pri katerem je bil vzgojen in postal zopet njihov poglavar. Samo proč od človeka, to je bilo njegovo geslo. Globoka srčna rana še ni bila zaceljena, pač pa mu je narobe uničila vse sanje o sreči. Toda usoda je odločila drugače. Deklica, ki jo je ljubil, je podvzela s svojim očetom in večjo družbo, kjer se je nahajal tudi Rokov, potovanje okrog Afrike. Svojo poroko s Claytonom je odlašala in zmirom z bolesto mislila na Tarzana, ki ga je zdaj, daleč od njega resnično vzljubila. Žalovala je za njim, ker je Rokov izdal, da je Tarzan poginil v valovih in po-

zdravljala vsak dan, ki ga je pridobila v svrhu odložitve svoje poroke. Vožnja okrog Afrike ni bila srečna. Ladja se je razbila in cela družba, razdeljena v dva tabora, je našla zavetja v džungli blizu Tarzanove koč. Jane Porter je strašno trpela ta čas in obenem spoznala, da Tarzana ne more pozabiti. Zato je razveljavila Claytonu dano besedo in sklenila, da se nikdar ne poroči. Tedaj jo ugrabijo možje-potomci nekdanjega belega plemena in jo hočejo žrtvovati solničnemu bogu. Tarzan, ki je izvedel o trpljenju drage deklice, jo reši smrti drugič in tokrat ju združi usoda kot srečna zakonca. Polna srce in najslajšega upanja pozabita na prestano gorje in se odpeljeta nazaj v kulturni svet, gradit si svoj dom, svojo družino, svojo sladko srečo. Bodočnost je zastrta, da ne vidita krutega trpljenja, ki jima ga pripravlja bodočnost, opisanega v tretjem delu Tarzanovih doživetij v romanu »Tarzanove živali« ! Opozarjamo, da prične »Narodni dnevnik« pri-občevati burni in nadvse zanimivi roman: »Tarzanove živali«.

Josip Petelinc Ljubljana, Sv. Petra nasip 7. Priporočam na veliko in malo galanterijo, nogavice, razne sukance, gumbe, čipke, vezeno, kravate, srajce, sprehajalne palice, krojaške in čevljarске potrebščine. Najnižje cene! Postrežba točna!

Najcenejše nove in rabljene pisalne stroje v specialni mehanski delavnici za popravo pisalnih računskih, razmnoževalnih in kopolnih strojev. Ludvik Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6.11. Barvne trakove, karbon—indigo papir ter vse drug potrebščine. Pisarniška oprema vedno v zalogi.

Podpirajte Jugoslovensko Matico! KUPUJTE pri onih trgovcih ki oglašujejo v Narodnem Dnevniku

Najnovější izum MALI OGLASI Sprejme Učni tetaji Gobe in fižol Gospodična, stara 30 let, čedno zunanosti in neomadeževane preteklosti, s premoženjem 25.000 Din v gotovini in lastno opremo se želi čimprej omožiti, najraje s trgovcem ali gostilničarjem. Vdovec ni izključen. Le resne in neanonimne ponudbe pod »Sreča« na upravo lista. Iščete se zanesljiv vratat za takojšen nastop. Dnevnik služba od 1/2 8 do 1/2 1 in od 1/2 2 do 1/2 7 zvečer. Ponudbe na upravo lista pod »Zanesljiv«. Gospodična trgovsko izobražena išče mesto v pisarni, bodisi za knjigovod. knjigo, kontrolistino ali blagin. ničarko. Pripravljen je iti tudi nekaj mesece brezplačno. Po. nudbe na upravo lista pod »Pi. sarniška moč«. Naprodaj je dobro ideoča kavarna na novo renovirana v sredini mesta Maribor, stanovanje takoj na raz. polog. Proda se radi prevezni drugega dela. Cenjene ponudbe prosim na kavarna Bristol, Maribor. Prevode iz nemškega, italijanskega, fran. coskega in srbskega jezika na slovenski in obratno, vsakovrstne korespondenčne sprejme izurjen korespondent trg. aka. demik Cenj ponudbe pod »Natančen« na upravo lista. Mebljavno sobo srednjo, iščeta dva boljša go. pouda. Če le mogoče v mestu. Ponudbe na upravo lista pod »Soba«.

Najnovější knjige Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani, Marijin trg št. 1. O. ZUPANČIČ, Veronika Deseniška, tragedija, str. 185 — Splošna knjižnica št. 28 — Vez. Din 32.—, broš. Din 25.—, finejša izdaja celo platno Din 68.—, pol platno Din 60.—, broš. Din 52.—, luksuzna izdaja, v usnje vezana Din 130.—. F. ERJAVEC, Brezposelnost in problemi skrbstva za brezposlene, 80 str. — Splošna knjižnica št. 27 — Vez. Din 17.—, broš. Din 12.—. L. ANDREJEV, Crne maske, drame, str. 82 — Splošna knjiž. št. 26 — Vez. Din 17.—, br. Din 12.—. E. L. BULWER, Poslednji dnevi Pompejev, roman, »Splošna knjižnica« št. 24—25 — I. del vez. Din 36.—, broš. Din 30.—. II. del (v tisku). E. N. TOLSTOJ, Kreutzerjeva sonata, rom. str. 136 — Spl. knjiž. št. 22 — Vez. Din 20, broš. Din 14. J. ZEYER, Gompaci in komurasaki, japonski rom., str. 154. — Spl. knj. št. 20. Vez. Din 20, broš. Din 14. A. SIC, Kmečke hiše in njih oprava na Gorenjskem. (Slovenski narodni šifri) mapa na finem papirju Din 90. Luks. izdaja na finem kartonu Din 140.

FRANC CERAR, družba z o. z. v Domžalah pri Ljubljani tovarna slavnikov in klobukov zaloga v Celju, Gosposka 4. Popravila se sprejemajo vsako sredo v Ljubljani, Prešernova ul. 5. na dvor. Kovačič & Tršan. Lilibip. Turški med, pravi Fortuna, šumeči bomboni na zalogi samo pri JOSIP VITEK v Ljubljani, Krekov trg 8. Oglašujte v »Narodni Dnevnik«.

Prodaja par jelenovih rogov na šabloni. Naslov pove uprava lista. Hrastov les suh, rezan 4 m dolg, 30 mm debel, 7—8 m³ se po ugodni ceni prod. Natančneje se pozive pri Ivan Kramar, mizar, Gorenjavas št. 39, p. Ribnica, Dolenjsko. Proda se se bliža, kdor nima še v redu svoje knjige, kdor želi imeti pravčasno sestavljeno bilanco, kdor ima za uredit stare račune in bilance ali revidirati, dobi vso potrebna navodila od prvovrstnega, natančnega in solidnega knjigovodje, ki je že dolgo bil zaposlen kot tak in kot revidator knjig. Cenj. ponudbe pod »Revizija« na upravo lista.

Pravno sobo se išče za november. Ponudbe z označbo cene na upravo lista pod »Potreba«.